

Instrukce

Milá/milý soutěžící!

Před sebou máš zadání pěti úloh školního kola České lingvistické olympiády. Svě odpovědi zadávej přímo do vyhrazených políček, poznámky na pomocných papírech nebudou při hodnocení brány v potaz. Za chybná řešení body nestrháváme.

K vypracování řešení použij psací pomůcky, papír a veškeré své znalosti a schopnosti. Smíš použít jednoduchý textový editor. Zato se zapovídá používání literatury a taháků, vyhledávání na internetu či spolupráce s dalšími lidmi.

Ještě jednou připomínáme:

- Dávej pozor na rozlišení velkých a malých písmen.
- Odpovědi piš s diakritikou, tedy zapisuj všechny háčky a čárky.
- Nepiš zbytečné mezery (například neukončuj žádnou odpověď mezerou).
- Budeš-li překládat celé věty (úloha 3), začni velkým písmenem a na konci napiš tečku.
- V úloze 2 nepiš čísla při překladu do češtiny slovy, používej číslice (třeba „99 balonků“). Při překladu z češtiny čísla slovy naopak piš (třeba „neunundneunzig Luftballons“).
- Obecně řečeno, je dobrý nápad řídit se podobou výrazů v zadání.

Úlohy vycházejí ze skutečných jazyků, pravděpodobně je ale nebudeš znát. Pokud ano, je to výhoda, kterou není třeba zakrývat. Na řešení školního kola máš vyhrazeno 105 minut. Přejeme ti bystrou mysl a hodně štěstí!

Organizační tým ČLO

David Burda, Vojtěch Diatka, Barbora Dohnalová, Sára Elichová, Anna Fránová, Eliška Freiburgerová, Zuzana Gruberová, Haštal Hapka, Vojtěch Janda, Jiří Kozlík, Michal Láznička, Michala Lvová, Tereza Maláčová, Jan Petr, Michaela Svatošová

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

MATEMATICKO-FYZIKÁLNÍ
FAKULTA
Univerzita Karlova

1. Svahilština (5 bodů)

Svahilština patří do velké rodiny tzv. bantuských jazyků. Bantuské jazyky mají pravděpodobně více než 100 milionů mluvčích v zemích pokrývajících většinu jižní poloviny Afriky. Svahilština je mateřským jazykem více než 5 milionů lidí a je běžným jazykem pro obchodní a politickou komunikaci podél východního pobřeží Afriky.

Následující spojení označují určitá data ve svahilštině. Jejich české překlady nejsou uvedeny ve správném pořadí:

a) tarehe tatu Disemba jumamosi	A. pondělí 5. října
b) tarehe pili Aprili jumanne	B. středa 5. října
c) tarehe nne Aprili jumanne	C. neděle 5. října
d) tarehe tano Oktoba jumapili	D. úterý 2. dubna
e) tarehe tano Oktoba jumatatu	E. úterý 4. dubna
f) tarehe tano Oktoba jumatano	F. sobota 3. prosince

Úkol 1: Ke svahilským spojeníům přiřaďte jejich české překlady.

Úkol 2: Přeložte do svahilštiny:

- středa 3. dubna
- neděle 2. prosince

Autorem úlohy je Alfred Zhurinsky.

2. Huehuetla tepehua (15 bodů)

Huehuetla tepehua je ohrožený jazyk náležící do jazykové rodiny totonaca. Mluví jím asi 1 500 lidí žijících především v odlehlém horském městě Huehuetla v Mexiku poblíž pobřeží Mexického zálivu.

Pečlivě prostudujte slovní spojení uvedená níže a jejich překlady.

Pozn.: P, T, K a 7 značí samostatné souhlásky. Peso (množné číslo pesos) je jednotka bývalé mexické měny.

huehuetla tepehua	čeština	huehuetla tepehua	čeština
7aqxTati 7alhik	'4 papíry'	laqaTatiPuuxam paalhtan	'80 aut'
laqaTuy xqooy	'2 psi'	7aqachaaxan jaak	'6 banánovníků'
7aqaTati 7alaxux	'4 pomerančovníky'	laqTatikiisPuuxam peexuu	'400 pesos'
laqakawchaaxan kapen	'16 zrnek kávy'	pumaPuuxamTuy TaTakuunin	'22 čarodějů'
pumaTutu lapanak	'3 lidé'	7aqxPuuxamkaw lhTaqalaaKiw	'30 desek'
7aqxPuuxamtam xqoy	'21 listů (stromu)'	pumaPuuxam maaxkawanini7	'20 lovců'
laqakaw paaxoq	'10 lopat'	laqatam choola7	'1 krocan'
7aqakiiskiisPuuxam Kiw	'500 stromů'	laqPuuxamkawnajatz peexuu	'39 pesos'
7aqxkawTuy waati	'12 tortil'	laqakiis jaak	'5 banánů'

Úkol 1: Přeložte následující výrazy do češtiny.

- 7aqakaw kapen
- laqaPuuxamnajatz paaxoq
- pumaTatiPuuxamTati lapanak

Úkol 2: Přeložte následující výrazy do huehuetla tepehua (další potřebná slovíčka jsou: Paax – prase; 7aqalhoona7 – zloděj; kuklhildi – avokádo).

- 2 tortily
- 16 prasat
- 25 zlodějů
- 90 avokád
- 111 pesos
- 300 avokádovníků

Autory úlohy jsou Michal Láznička a Michaela Svatošová.

3. Malajština (10 bodů)

Malajština je austronéský jazyk užívaný Malajci a příslušníky dalších etnických skupin obývajících Malajsii, jižní Thajsko, Filipíny a Singapur. Podle údajů z roku 2007 měla přes 70 milionů rodilých a dalších více než 150 milionů nerodilých mluvčích.

Níže naleznete osm vět v malajštině spolu s jejich českými překlady:

<i>Malajsky</i>	<i>Česky</i>
Gadis cantik itu tidak kaya.	Ta krásná dívka není bohatá.
Penyanyi itu tidak bahagia.	Ten zpěvák není šťastný.
Kekayaan itu bukan dari bapanya.	To bohatství není od jeho otce.
Wang bukan kebahagiaan.	Peníze nejsou štěstí.
Kereta itu tidak datang dari medan itu.	To auto nepřijíždí od toho pole.
Manusia itu depan rumah itu bukan penyanyi.	Ten muž před tím domem není zpěvák.
Hadiah itu bukan untuk bapa itu.	Ten dárek není pro toho otce.
Gadis bahagia itu tidak menangis.	Ta šťastná dívka nepláče.

Úkol 1: Přeložte do malajštiny.

- Krása není dar.
- Ta bohatá dívka není zpěvák.
- Jeho bohatství není pro tu dívku.
- Ten muž nepřijíždí.
- Ten dar od toho zpěváka není krásný.

Úloha je převzata z NACLO 2016, autorem je Bozhidar Bozhanov.

4. Arabské přejímky v turečtině (12 bodů)

V turečtině je spousta slov, která byla vypůjčena z arabštiny. Postupem času se výslovnost a pravopis mnoha těchto slov změnil tak, že se od své původní arabské formy docela liší. V tabulce najdete arabská slova a jejich výslovnost v současné turečtině.

Poznámka k přepisu a výslovnosti: Arabská slova jsou přepsána do latinky, turecká slova jsou uvedena v tureckém pravopisu. Písmena ž a c se čtou [dž] (jako ve slově džbán), 3 a x se čtou [š] (jako ve slově šavle), písmena q a H zapisují arabské hlásky, které nemají v češtině žádný ekvivalent. Znak : znamená, že předcházející hláska se čte dlouze.

Arabsky	Turecky	Česky		Arabsky	Turecky	Česky
dars	ders	úloha		qa:f	kaf	Káf (hora z blízkovýchodní mytologie)
3ima:l	ximal	sever		daq:qa	f)	minuta
kalima	kelime	slovo		muqaddar	mukadder	předurčený
Harb	harp	válka		g)	selam	pozdrav
maHbu:b	a)	milovaný		naqqa:3	nakkax	tapetář
ka:tib	katip	účetní		maktab	mektep	škola
b)	madde	hmota		taqli:d	taklit	napodobenina
Hatta:	c)	ještě ne		mažlis	meclis	shromáždění
daraža	derece	stupeň		qalam	h)	tužka
qara:r	karar	rozhodnutí		taHzi:r	tahzir	varování
d)	sene	rok		di:n	din	náboženství
masru:r	e)	veselý				

Úkol 1: Doplňte správné tvary a) až h).

Úloha je převzata z Linguistics Olympics.

5. Rapanuiština (12 bodů)

Rapanuiština se řadí k východopolynéské větvi austronéských jazyků. V roce 2007 jí mluvilo přibližně 2 600 lidí na ostrově Rapa Nui, který je lépe známý pod jménem Velikonoční ostrov.

Níže se nachází dvanáct slov a složenin v rapanuištině a v jiném pořadí také jejich překlady do češtiny. Přiřaďte k sobě odpovídající překlady.

a) patia ika	A. kopí
b) manu tara	B. psané slovo
c) kai	C. vosa
d) patia	D. harpuna
e) patia kai	E. rybák černohřbetý*
f) manu	F. záznam válečných obětí
g) kohau ika	G. vidlička
h) manu patia	H. ryba nebo válečná oběť
i) tangata manu	I. pták
j) ika	J. jídlo
k) kohau rongo	K. posel
l) tangata rongo	L. ptačí muž

*druh mořského ptáka žijící v oblasti tropických oceánů; ve východopolynéské kultuře vnímán jako cestovatel schopný překročit hranice mezi světem lidí a světem bohů a také jako symbol hojnosti a začátku jara

Úkol 1: Přiřaďte k rapanuiským slovním spojením české překlady.

Autorem úlohy je Harry Taylor.